

moč pospešujejo davčno reformo. Tako so sklenili, da ne bodo predlagali nobenega spreminjevalnega predloga, da se poprej dovrši. Če pomislimo, da bodo novi volilci že zaradi tega se nagibali precej na liberalno stran, ker liberalci tako rekoč pripomorejo k obširnejši volilni pravici, je pričakovati, da bode po volilni reformi v zbornici liberalni vpliv mnogo večji, nego je sedaj, dočim se bode konservativna stranka skoro popolnoma izgubila mej tolikimi različnimi življi.

Sedanje volilne kurije pa ostanejo, kakor so sedaj in ž njimi vse krivice in pomanjkljivosti sedanjega volilnega reda. Avstrijski Slovani bodemo še nadalje obsojeni v Avstriji v manjšino. Krivična volilna geometrija ostane, da si je vlada pri nastopu obetala pravičnejšo razdelitev okrajev. Ostanejo pa tudi vse druge nesmiselnosti in neenakosti volilne pravice. Tako vidimo veliko nejednakost volilne pravice v veleposestvu. Na češkem so ločeni fidejkomisni in drugi veleposestniki in se od poslednjih zahteva, da so upisani v deželni deski in da plačujejo po 250 gld. davka, na Kranjskem zadostuje pri sicer enakih pogojih 100 gld. davka, v Dalmaciji se zahteva le 100 gld., ne pa vpisa v deželno desko, na Goriškem pa že 50 gld. davka od navadnega grunta zadošča. Mari to ni največja zmedarija. Jednako je z volilno pravico na kmetih. Po mestih se zahteva 5 gld. davka, na kmetih pa zadošča tudi volilna pravica v drugem razredu za občinske volitve in to imajo v nekaterih revnih občinah celo tisti, ki jedva goldinar davka plačajo. Tako je volilna pravica večkrat odvisna le od bivališča dotičnikovega, ne pa od davka, ki ga plačuje. Nekateri trgovske zbornice, zlasti nemške imajo svojega poslanca, druge pa le oddajo glasove pri volitvi mestnega poslanca. Takih nedoslednosti pač ni v nobeni državi.

Vprašanje je pač kako se bodo razdelili novi volilni okraji. Gotovo se bode oziralo na sedanje deželne meje in pri količkah umetni razdelitvi okrajev nimajo Slovenci upanja, da bi kje drugje kakor na Kranjskem pridobili 2 poslanca v najugodnejšem slučaju, kajti bile bi manjše dežele zase jeden volilen okraj. Pri taki pomnožitvi poslancev bi Slovenci bili potem razmeroma mnogo slabše zastopani nego smo sedaj. Sedaj pride na 25 državnih poslancev jeden slovenski poslanec, potem bi pa še le na 27. Vidno je torej, da nam Slovencem nova volilna reforma ne bode v korist. Poleg tega je pa pomisliti, da poslanci vsi iz jednega razreda nove kurije bodo tudi bolj mejnarodni, in torej tudi kako pridobitev v tej kuriji nam ne bi nič koristilo.

Samo jedno dobro stran bi imela ta volilna reforma, malo bi se po njej pomanjšal vpliv veleposestnikov, ki gotovo ni v prid drugim slojem prebivalstva. Zbornico naudajal bi neki bolj demokratičen duh. Ta duh bi dolgo ne trpel teh privilegij. Sedanji volilni reformi sledila bi druga, ki bi še le pomagala Slovanom do veljave, ko bi naredila konec privilegovanim stanovom. Češki veleposestniki bi več ne mogli jo preprečiti, kot so preprečili Taaffejevo volilno reformo. Kolo časa se ne

bode dalo ustaviti in to nam daje pogum, da se ne ustrašimo volilne reforme, ki se sedaj nam misli natveziti, temveč jo bomo v nekem oziru celo z veseljem pozdravili, namreč kot napoved bodoče boljše.

Politični pregled.

Južnoštajarski Slovenci nameravajo prirediti velik tabor, na katerem bodo ugovarjali proslavljanju največjega sovražnika Avstrije kneza Bismarcka, a v imenu štajarske dežele. Nemce bode to jako jezilo, posebno ker s tem celo v Nemčiji zvedo, da še južnoštajarska ni zrela za bodočo „All-deutschland“.

Celjsko vprašanje. — V poljskem klubu je dvojno mišljenje. Jeden del je za dvojezično gimnazijo v Celji, drugi zoper. Vlada si prizadeva mej koaliranci napraviti v tej stvari kako sporazumljenje. Slovence prigovarja, da bi kaj odnehali, levičarje pa, da naj ne delajo prevelikih sitnostij, in jim obeta, če bodo pridni, da dobe v Celji moža nemškega mišljenja za predsednika okrožnega sodišča. Liberalci bi že odjenjali, a nemški nacijonanci z vsemi silami pritiskajo nanje. Stvar je še povse negotova, in hudo razburja politične kroge; če tudi ni misliti, da bi se zaradi celjskega vprašanja že razbila koalicijska. Ko bi imelo do tega priti, bodo že jedni ali drugi odjenjali, najbrž seveda Slovenci.

Državni zbor nadaljuje debate o preosnovi davkov. Levičarji so sklenili, da ne bodo vladi delali nobenih ovir s kakimi predlogi. To je pač čisto naravno, ker predlogo je izdelal njih pristaš Plener in se je že dovolj oziral na interese velicah kapitalistov. Posebno zanimivo je, da se po vladni predlogi že nekaj let povišujejo svote dobitkovine, kakor bi bil zagotovljen napredek obrtnije za več let, dočim v resnici naša obrtnija bolj nazaduje nego napreduje.

Volilna reforma. — V pododseku že ne gre vse tako gladko, kakor se je pričakovalo. Levičarji so se jeli pomišljati proti volilnemu razredu malih davkoplačevalcev, posebno ker konservativci zahtevajo, da se naj malim davkoplačevalcem odmeri dosti večje število poslancev nego pa delavcem. Vladni listi že zdihujejo, da je zopet vse ustavilo, ko je bilo že vse prišlo tako lepo v tek. Poljaki pa skušajo, kako bi v novi kuriji pridobili za Galicijo nerazmerno veliko mandatov.

Nemčija. — V ojačenje svoje pomorske pozicije zgradila je Nemčija mej severnim in baltiskim morjem iz Kiela v Wilhelmshafen kanal. Otvoritev tega kanala se bode menda slovesno vršila junija meseca. Početkoma se je poročalo, da se bodo vladarji vseh sosednih držav osobno vdeležili te slavnosti in se bode tem povodom oficijelno manifestiralo prijateljsko sporazumljenje posameznih držav, sedaj pa se zagotavlja, da bode cela slavnost bolj notranjega nemškega značaja. — Značilno za razmere v Nemčiji je vrvenje, ki se opaža sedaj ob 80letnici Bismarckovi. Prijatelji njegovi premišlujejo in ugibajo, kako bi najslovesneje mogli proslaviti dne 1. aprila ob njegovi 80letnici, nasprotniki njegovi pa tudi ne počivajo in strastno proti agitujejo. V Berolinskem občinskem svetu se je predlagalo, da naj se Bismarcku čestita k 80letnici. Večina je ta predlog odklonila. Državni zbor bi rad napravil poseben zakon, po katerem bi se podelilo Bismarcku častno državljanstvo, toda ne upajo se prav pred zbornico s tem predlogom, ker se boje, da bi pal. Dasi ima Bismarck res prevelike zasluge za Nemčijo, ker je soustvaritelj nje vendar ne morejo ob ednem tudi pozabiti na njegove krivičnosti, katere je storil kot svojedobni kancelar, ki je bil pravi despot. Zvršiti se je moralo vse po njegovi volji in če je morebiti za to moral kdo tudi v ječo. Umevno je torej nasprotstvo proti njemu.

Belgija. — Belgiji preti velika kriza parlamentarna, ministerska in morebiti tudi dinastijska. Najvažneje je pri tem vprašanje o afrikanski državi Kongo Kralju Leopoldu poverilo

se je svojedobno na berolinskem kongresu vrhovna oblast nad Kongom. Nada, ki se je stavila na to državo, se je izneverila, mesto dobička, izkazovala je vedno izgubo. Kralj Leopold je to izgubo dosedaj pokrival iz lastnega žepa. Z Belgijo nima Kongo nič skupnega. Kralj Leopold noče več izgub iz lastnega pokrivati in hoče, da Belgija kot država sama prevzame Kongo pod svojo upravo in da vrhu tega povrne kralju stroške, katere je imel za Kongo. Kralj Leopold zahteva to-li odločno vse to, da je pripravljen odpovedati se prestolu, ko bi belgijska zbornica odklonila to zahtevo. Pripominja se, da je protivje proti temu predlogu veliko. Vrhu tega prete delavci z občnim štrajkom, ker se vlada brani uvesti občno volilno pravico pri občinskih volitvah. Razmere v Belgiji so napete.

Rusija. — Poroča se, da nastopi maja meseca carska dvojica potovanje v Berlin in Pariz in da se na povratku ustavi na Dunaju. — Knez Lobanov je imenovan ministrom za vnanje stvari.

Azija. — Kitajska je prosila vse evropske velesile in severoameriške združene države, da jo podpirajo pri sklepanju miru z Japonsko. Velevlasti se bodo bržkone sporazumele o odgovoru na to prošnjo. — Pogajanja za sklepanje miru vršila se bodo po nekih poročilih v pristanišču Simonoseki na japonskem otoku Nipon. Kitajski pooblaščenec Li-Hung-Čang se je že napotil v Simonoseki. Predno se ne sklene mir, se ne napravi nobeno premirje in tudi ne preneha z vojno. — Poroča se, da hoče japonska vlada vreči sedanjo na Kitajskem vladujočo dinastijo Mandžu in na prestol posaditi Ming dinastijo, ki je vladala pred Mandžu. Ming-dinastija bi se morala za to uslugo napram Japoncem zavezati, da jim prepusti prosto trgovino v Kitajski, da bi japonski inženirji gradili na Kitajskem železnice in da bi japonski častniki vežbali kitajsko vojsko. Ta vest se že sama na sebi ne glasi verjetna, sicer pa Japonci nimajo tudi te moči, da bi mogli dinastijo vreči in če tudi vzamejo središče kitajsko — Peking, kajti tu bi druge velevlasti posegle vmes.

Obrtnija.

Slovensko posojilništvo.

Spisal Ivan Lapanje.
(Konec.)

Svobodno jim je bilo razširiti svoj delokrog na bližnje in daljne okraje; svobodno jim je bilo vpeljati majhne ali velike deleže, majhne ali velike obresti, in pri posojevanju posluževati se menic ali zadolžnic ali obojih. Vse večje posojilnice ali posojilnice v večjih krajih naj bodo tudi v bodoče tako osnovane na pr. posojilnice v Celji, Mariboru, Ptui, Gorici, Trstu itd. Kar se pa novih posojilnic osnuje v malih krajih ali kar je starih manjših posojilnic sredi kmetskega ljudstva, tem pa svetujemo, da se ravnajo pri ustanovitvi, ali kedar pravila prenarejajo, ne samo po uzornih pravilih naše „posojilniške zveze“, ampak da vzamejo za podlago tudi omenjena zakona (z dne 1. junija 1889. in 14. junija 1894.) V smislu teh določeb bodo povsodi ustanovili posojilnice z neomejeno zvezo; kajti take dajejo veliko več poroštva in uživajo mnogo več kredita, kakor one z omenjeno zavezo. Tudi radi tega ni priporočati posojilnic z omejeno zavezo, ker se po razsodbi upravnega sodišča posojilnica z omejeno zavezo ne more pozneje pretvoriti v zadrugo z neomejenim poroštvom. Ako se posojilnice nadalje ravnajo po

omenjenih zakonih, ne morejo upeljati velikih deležev (namreč čez 25 gld.) in ne smejo svojega delokroga preveč razširiti gotovo ne čez jeden sodnji okraj. Nam se namreč jako primerno zdi, da se razprostira delovanje manjših slovenskih posojilnic v jednom samem sodnem okraju. V tem slučaju, in ako izpolni še nekatere malenkostne pogoje (raba zadolžnic in ne menic) dobi posojilnica dovoljenje, da sme rabiti menični kolek (prva lestvica) pri zadolžnicah in to tudi takrat, ako je na zadolžnici več porokov. Po teh načelih je na Kranjskem že več posojilnic osnovanih na pr. v Žužemberku, v Krškem, v Idriji, v Ložu, v Litiji itd.; zato bi želeli, da bi tudi tiste posojilnice, katere se bodo še ustanovile, po teh nazorih svoja pravila uredile, in da bi se tudi nekatere stare posojilnice z neomejeno zvezo po njih ravnale, kadar nameravajo svoja pravila prenarediti.

Razen te želje imamo še drugo, ki ni nič manj važna od te. Sprožila se je že večkrat in tudi pri zadnjem občnem zboru „Zveze“ je bila na dnevnem redu. Vse nove slovenske posojilnice živo potrebujejo navoda za pravilno poslovanje. Nemci in Čehi imajo takih knjig vse polno. Štajarski deželni odbor je na pr. lani izdal v nemškem jeziku lep navod, kako se naj snujejo in urejujejo Raiffeisenove posojilnice. A ko ga je pisec teh vrstic naprosil, da bi ga izdal tudi v slovenskem jeziku, dobil je odgovor: „nix bindisch“ t. j. ni mu ustregel. „Zveza slov. posojilnic“ bi bila pripravljena založiti tako knjigo, toda ne dostaje jej sredstev, ker ima s periodičnim nadzorovanjem slov. posojilnic in z izdajanjem „le-topisa“ veliko stroškov. Pisec teh vrstic se je radi tega obrnil s prošnjo do deželnega zbora kranjskega za denarno podporo v ta namen.

Treba pa je, da ga bodo tudi vse slov. posojilnice podpirale, in da sleherna slovenska posojilnica vzame vsaj 5—10 iztisov te knjige. Spisati jo utegneta oba nadzornika slov. posojilnic, od katerih ima jeden baje že nekaj rokopisa pripravljenega. Knjiga obsegala bode 150 strani v navadni osmerski obliki. Cena jej bode nevezani 1 gld., vezani 1 gld. 20 kr. Zato se s tem vse posojilnice uljudno prosijo, da bi se v kratkem oglasile, ako so pripravljene, to podjetje podpirati.

Obrtnijske raznoterosti.

Podmorski brzojav. Misli se položiti podmorski brzojav iz San Franciska v Havaj in od tod v Japan. Dela se baje kmalu začno.

Novozgrajena predilnica v Ajdovščini začne delo v juniji in bode električno razsvetljena. Naprava za električno razsvetljenje tovarne bode tudi dajala potrebno elektriko za razsvetljenje glavnih trgov.

Najslavnejši ženski krojač. V Parizu je umrl v 77. letu ženski krojač Worth. On je bil Anglež, a se je mlad preselil v Pariz in osnoval slovečo krojaško delavnico. Njegova delavnica je bila odločilna v modnih stvareh. Pri njem je naročevala seveda le najprva gospoda. Računal je seveda jako drago in si prihranil več milijonov.

Proti krošnjarstvu. Dne 10. t. m. bil je na Dunaju velik shod odposlancev raznih obrtnih zadrug, ki se je posve-